

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ХНМУ
20.05.2020 № 106

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

20.05.2020

Харків

№ 10/2020

1. Загальні положення

1.1. Положення про порядок впровадження технологій дистанційного навчання в освітній процес Харківського національного медичного університету (далі – Положення) регламентує організацію освітнього процесу в університеті з використанням технологій дистанційного навчання.

1.2. Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових документів:

Цивільного Кодексу України;

Закону України «Про освіту»;

Закону України «Про вищу освіту»;

Закону України «Про інформацію»;

Закону України «Про авторське право і суміжні права»;

Закону України «Про Національну програму інформатизації»;

Постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2001р. № 1756 «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір»;

Наказу МОН України від 25.04.2013р. № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання»;

Наказу МОН від 30.10.2013р. № 1518 «Про затвердження Вимог до вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання» ;

Положення про організацію освітнього процесу у Харківському національному медичному університеті, затвердженого наказом ХНМУ від 27.08.2019р. № 370 та інших нормативно-правових актів чинного законодавства України.

1.3. З метою забезпечення інноваційно-креативного рівня сформованості вмінь та навичок здобувачів вищої освіти та інших осіб, які навчаються або підвищують кваліфікацію (далі – Здобувачі), технології дистанційного навчання в освітньому процесі Харківського національного медичного університету (далі – Університет) проводяться у спеціалізованому веб-середовищі (зокрема - «Moodle»), що створено на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Дистанційне навчання може використовуватись Університетом в моделі змішаного навчання в системі фахової передвищої, вищої і післядипломної освіти, що має змогу об'єднати традиційні формальні засоби (форми) навчання з інноваційними (електронними/неформальними), забезпечуючи постійне нарощування інформаційно-комунікаційних технологій, електронних ресурсів ХНМУ, а також безперервне удосконалення методів навчання та професійних знань науково-педагогічних, педагогічних працівників Університету.

Дистанційне навчання в сфері післядипломної освіти ХНМУ може бути реалізоване шляхом застосування дистанційної форми як окремої форми

здобуття освіти (підвищення кваліфікації, стажування та інших заходів безперервного професійного розвитку) з використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

Для використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі Університет може створювати власні веб-ресурси.

1.4. У цьому Положенні терміни і поняття вживаються у таких значеннях:

- асинхронний режим - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо;

- атестовані дистанційні курси – це нові розроблені (або змінені, що були атестовані раніше) дистанційні курси, які пройшли процедуру розробки, експертизи та атестації.

- банк атестованих дистанційних курсів Університету – електронне середовище, в якому зберігаються всі атестовані дистанційні курси Університету (в тому числі неактуальні), які використовуються (або використовувались) в освітньому процесі Університету.

- веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси, - систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), яке доступне через мережу Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів; вказаний інформаційний продукт доповнює або частково замінює окремі: теми, лекції, практичні, лабораторні або семінарські заняття при вивченні окремих дисциплін.

- веб-середовище дистанційного навчання - системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням;

- дистанційне навчання - це індивідуалізований процес набуття поглиблених знань, практичних умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу

- інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання - технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі мережі Інтернет;

- психолого-педагогічні технології дистанційного навчання - система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості;

- синхронний режим - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо);

- система управління веб-ресурсами навчальних дисциплін (програм) - програмне забезпечення для створення, збереження, накопичення та передачі веб-ресурсів, а також для забезпечення авторизованого доступу суб'єктів дистанційного навчання до цих веб-ресурсів;

- система управління дистанційним навчанням - програмне забезпечення, призначене для організації навчального процесу та контролю за навчанням через Інтернет та/або локальну мережу;

- суб'єкти освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання – Здобувачі та особи, які забезпечують освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання (науково-педагогічні, педагогічні працівники (далі – Викладачі)), методисти, інженери, програмісти, адміністратори тощо);

- технології дистанційного навчання - комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання.

1.5. Технології дистанційного навчання можуть використовуватись під час організації та забезпечення денної, заочної, індивідуальної форм навчання.

1.6. Строк навчання Здобувачів з використанням технологій дистанційного навчання має бути не меншим строку, встановленого відповідною формою навчання та відповідними освітніми рівнями та спеціальностями.

1.7. Підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації (післядипломна освіта) кадрів із застосуванням дистанційної форми навчання здійснюються за ліцензованими, акредитованими спеціальностями (освітніми програмами).

1.8. Організація і забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в Університеті покладається на Навчально-науковий інститут якості освіти ХНМУ (далі - ННІ ЯО ХНМУ).

1.9. Рішення щодо використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі ухвалюється Вченою радою Університету та затверджується наказом ректора Університету.

2. Цілі і завдання дистанційного навчання

2.1. Мета впровадження дистанційного навчання в освітній процес:

- реалізація інноваційно-креативної складової ідеології вивчення дисциплін, надання Здобувачам можливості отримати поглиблені знання, набути уміння та навички систематичного подальшого професійного

самовдосконалення відповідно до обраної спеціальності, освітньої програми з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

- набуття методологічного та технологічного досвіду для створення в Університеті системи дистанційної освіти.

2.2. Основними завданнями Університету з впровадження дистанційного навчання є:

- розширення доступу Здобувачів до якісного навчання за відповідними програмами;

- забезпечення індивідуалізації навчання відповідно до потреб, особливостей і можливостей Здобувачів;

- підвищення якості та ефективності навчання шляхом застосування сучасних освітніх технологій;

- забезпечення Здобувача можливістю реалізації права на освіту в умовах непередбачуваних обставин (надзвичайних ситуацій, карантину та ін.) відповідно до чинного законодавства України;

- створення додаткових можливостей спілкування Викладачів та Здобувачів у межах активного творчого навчання;

- забезпечення контролю якості освіти.

2.3. Освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання може бути застосований для:

а) всіх рівнів вищої освіти, форм здобуття вищої освіти (денної та заочної) та спеціальностей;

б) надання освітніх послуг післядипломної освіти: стажування, підвищення кваліфікації та ін.,

в) вивчення окремих навчальних дисциплін або їх складових,

г) проведення наукових досліджень,

д) надання освітніх послуг за програмами підготовки вступників, тощо.

2.4. Обсяг, структура і якість знань, умінь та навичок, що надаються дистанційно, мають відповідати вимогам державного стандарту освіти, встановленого для відповідного освітнього рівня та спеціальності, освітнім програмам, навчальним планам та навчальним програмам дисциплін.

2.5. Застосування технологій дистанційного навчання передбачає розробку дистанційних курсів Викладачами, певний порядок їх експертизи та атестації, а також впровадження в освітній процес Університету, відповідно до окремого Положення, затвердженого наказом ректора в установленому порядку.

3. Функції Навчально-наукового інституту якості освіти ХНМУ з впровадження технологій дистанційного навчання в освітній процес

3.1. ННІ ЯО ХНМУ організовує та забезпечує реалізацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання Університету з використанням електронної платформи, зокрема «Moodle», яка розміщується

на інформаційно-освітньому порталі «Дистанційне навчання ХНМУ» (<http://distance.knmu.edu.ua>).

3.2. Завданням ННІ ЯО ХНМУ є впровадження технологій дистанційного навчання для всіх видів освітньої діяльності Університету.

3.3. ННІ ЯО ХНМУ забезпечує:

- поточну координацію робіт щодо розвитку дистанційного навчання, зокрема з розроблення проєктів нормативних документів щодо діяльності Центру дистанційного навчання ННІ ЯО ХНМУ, у тому числі технологій дистанційного навчання і його науково-методичного, системотехнічного, матеріально-технічного забезпечення та пропозиції стосовно кадрового забезпечення, а також розроблення критеріїв, засобів і систем контролю якості застосування технологій дистанційного навчання в освітньому процесі Університету;

- координацію діяльності кафедр та структурних підрозділів Університету щодо створення та технічної підтримки банку атестованих дистанційних курсів;

- розроблення дидактичного та методичного забезпечення дистанційних курсів.

- навчання Викладачів прийомам роботи в електронній платформі;

- підвищення кваліфікації Викладачів із застосуванням технологій дистанційного навчання в освітньому процесі Університету.

- участь у міжнародному співробітництві в сфері дистанційного навчання.

- допомогу Викладачам в апробації нових дистанційних курсів в умовах реального освітнього процесу.

4. Організаційні засади системи дистанційного навчання

4.1. Створення та поповнення інформаційних ресурсів - банку дистанційних курсів Університету, здійснюється, переважно, Викладачами. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на дистанційні курси, що були розроблені працівниками Університету у порядку виконання службових обов'язків відповідно до службового завдання належать цим працівникам та, в порядку ч.1 ст.429 ЦКУ, - Університету.

4.2. Автори електронних курсів мають право на оформлення авторських свідоцтв за участю служби інтелектуальної власності згідно встановленої процедури подання.

Усі майнові права інтелектуальної власності на дистанційні курси, що були розроблені працівниками Університету в рамках виконання трудового договору, належать Університету.

4.3. Університету належать майнові права та право самостійного використання дистанційних курсів, які розроблені як юридичними, так і фізичними особами на договірних засадах при повному збереженні авторських прав.

4.4. Усі дистанційні курси, які приймаються до банку атестованих дистанційних курсів, попередньо проходять обов'язкову процедуру експертизи та атестації. Функціонування банку атестованих дистанційних курсів здійснюється при повному збереженні авторських прав на дистанційні курси.

5. Організація освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання

5.1. Освітній процес із використанням технологій дистанційного навчання в Університеті організовується на підставі освітніх програм, навчальних планів, у відповідності до стандартів вищої освіти і вимог до всіх елементів технологій дистанційного навчання.

5.2. Освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання може здійснюватися у таких формах: самостійна робота; навчальні заняття; контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять із використанням технологій дистанційного навчання в Університеті є: лекція, консультація, семінарське заняття, лабораторне заняття та інші. Лекція, консультація, семінарське заняття, дискусія проводяться зі Здобувачами дистанційно у синхронному або асинхронному режимі відповідно до програми навчальної дисципліни.

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

5.3. **Дистанційна самостійна робота** передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів, які Здобувачі отримують через мережу Інтернет (корпоративну мережу). Вимоги щодо самостійної роботи з вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються програмою навчальної дисципліни, методичними вказівками, інструкціями, завданнями і контрольними заходами, що містяться в дистанційному курсі.

5.4. **Дистанційна лекція** – один із видів навчального заняття в дистанційному навчанні, на якому Здобувачі отримують аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку як у синхронному режимі, коли Здобувачі можуть отримувати інформацію від лектора і ставити йому запитання в реальному вимірі часу, так і в асинхронному, коли Здобувачі отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу. Допускається викладення лекційного матеріалу у вигляді вебсторінок або у форматі PDF.

5.5. **Дистанційна консультація** – це елемент навчального процесу, за яким Здобувачі дистанційно отримують відповіді від Викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (у формі чат, форуму та особистих повідомлень).

5.6. Дистанційне семінарське заняття – це навчальне заняття, що заплановане програмою навчання, під час якого відбувається обговорення вивченої теми, до якого Здобувачі готують тези виступів на підставі виконаних завдань.

5.7. Дистанційне лабораторне заняття - форма навчального заняття, яке передбачає, що Здобувачі особисто проводять натурні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни.

При проведенні лабораторних робіт Здобувачі набувають практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, вимірювальною апаратурою, обчислювальною технікою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

5.8. Самоконтроль є первинною формою контролю знань Здобувачів, який обов'язково забезпечується структурою та організацією будь-якого дистанційного курсу.

5.9. Дистанційні контрольні заходи для Здобувачів з використанням технологій дистанційного навчання передбачають самоконтроль, зовнішній контроль (поточний, підсумковий контроль), та інші форми контролю знань, умінь та навичок, набутих студентом, слухачем у процесі навчання.

Основною формою поточного та підсумкового контролю є тестування. Крім того, поточний контроль може здійснюватись під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять.

Усі контрольні заходи можуть здійснюватися дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку за умови забезпечення аутентифікації Здобувача, або очно.

5.10. Результати семестрового контролю зберігаються в електронному вигляді та дублюються на паперових носіях (екзаменаційних та залікових відомостях, залікових книжках).

6. Забезпечення організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання

6.1. Забезпечення організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання включає такі складові: науково-методичне забезпечення; кадрове забезпечення; системотехнічне забезпечення; матеріально-технічне забезпечення.

6.2. Методисти ННІ ЯО ХНМУ та Викладачі розробляють науково-методичне забезпечення дистанційного навчання, яке містить в собі:

- методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання;

- критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;

- єдині вимоги до навчальних планів, програм і нормативів дистанційного навчання, які відповідають стандартам вищої освіти;
- змістовне, дидактичне та методичне забезпечення дистанційних курсів;
- методики розроблення та впровадження дистанційних курсів;
- науково-методичні основи функціонування банку атестованих дистанційних курсів.

6.3. Для кадрового забезпечення дистанційного навчання в Університеті реалізується постійно діюча система перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів з технологій дистанційного навчання, яку забезпечує ННІ ЯО ХНМУ для таких категорій фахівців:

- Викладачів;
- фахівців з інформаційно-комунікаційних технологій – інженерів, програмістів, системних адміністраторів дистанційного навчання;
- методистів з технологій дистанційного навчання.

Викладачі, які використовують в освітньому процесі технології дистанційного навчання, повинні підвищувати свою кваліфікацію щодо організації та володіння технологіями дистанційного навчання (не рідше одного разу на 5 років та обсягом не менше 60 годин або 2,5 кредитів ЄКТС). Кваліфікація працівників, які підвищували свою кваліфікацію, має бути підтверджена документом про підвищення кваліфікації за тематикою дистанційного навчання.

6.4. Системотехнічне забезпечення включає до себе: апаратну, телекомунікаційну, програмну та інформаційну складові.

6.4.1. До апаратного забезпечення належать: сервери для розміщення дистанційних курсів, веб-сайтів та відповідних сервісних служб; робочі станції для Викладачів, а також Здобувачів, які навчаються з використанням технологій дистанційного навчання; мережне обладнання для об'єднання серверів та робочих станцій в єдину локальну систему та їхнього підключення до мережі Інтернет.

6.4.2. Телекомунікаційне забезпечення складається з: телекомунікаційного обладнання, що забезпечує об'єднання мереж, які задіяні у використанні технологій дистанційного навчання; телекомунікаційного обладнання, що забезпечує необхідну якість та пропускну здатність каналів зв'язку для інтерактивної взаємодії учасників навчального процесу та їхнього доступу до інформаційних ресурсів.

6.4.3. Програмне забезпечення включає: системне програмне забезпечення для підтримки роботи серверів і робочих станцій; прикладне програмне забезпечення для загальної підтримки та адміністрування процесу з використанням технологій дистанційного навчання; прикладне програмне забезпечення для створення навчальних матеріалів дистанційних курсів (редактори тексту, графіки, відео, звуку, анімаційні пакети тощо); інше програмне забезпечення, що рекомендується або розповсюджується

Університетом для його використання особами, що навчаються з використанням технологій дистанційного навчання (змішаною формою навчання).

6.4.4. До інформаційного забезпечення належать інформаційні ресурси, що використовуються в освітньому процесі з використанням технологій дистанційного навчання: окремі дистанційні курси, електронні бібліотеки, нормативно-правова база стосовно використання технологій дистанційного навчання, інші навчальні ресурси, у тому числі й ті, що є в мережі Інтернет.

6.5. До матеріально-технічного забезпечення належать матеріальні об'єкти та обладнання, що забезпечують освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання. Вимоги до матеріально-технічного забезпечення Університету визначаються відповідними будівельними та санітарно-гігієнічними нормами.

7. Міжнародне співробітництво у сфері дистанційного навчання

7.1. Головними напрямками міжнародного співробітництва у сфері освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання для Університету є:

- участь у проєктах і програмах, спрямованих на входження системи дистанційного навчання України до світової освітньої системи з урахуванням національних інтересів і здобутків вітчизняної освіти, зокрема створення міжнародних віртуальних університетів, до складу яких входять навчальні заклади різних країн;

- участь у проєктах і програмах інтегрування національних телекомунікаційних мереж, що задіяні у дистанційному навчанні, в європейські та світові науково-освітні телекомунікаційні мережі;

- проведення спільних наукових досліджень щодо розвитку технологій дистанційного навчання;

- участь у розробленні міжнародних стандартів на технології дистанційного навчання;

- надання послуг, пов'язаних із здобуттям освіти за технологіями дистанційного навчання, іноземним громадянам;

- відрядження за кордон Викладачів та інших фахівців з метою підвищення кваліфікації з дистанційного навчання відповідно до міжнародних договорів України, а також прямих договорів навчальних закладів з іноземними партнерами.

7.2. Університет має право здійснювати міжнародне співробітництво в сфері використання технологій дистанційного навчання, укладати відповідні договори, встановлювати прямі зв'язки з навчальними закладами іноземних держав, міжнародними організаціями, фондами тощо, згідно з чинним законодавством.

8. Прикінцеві положення

8.1. Всі зміни та доповнення до даного Положення вносяться шляхом видання наказу ректора університету про внесення змін та доповнень або про підготовку нової редакції Положення.

8.2. З моменту затвердження в установленому порядку нової редакції цього Положення, попереднє втрачає чинність.

Директор ННІ ЯО ХНМУ

І.В. Завгородній